

1-9	<p>ПРЕПОРУКА</p>	<p>1. Влада ће формирати координационо тело за реформу инспекција, које ће сачинити предлог програма реализације реформе инспекција, који ће обухватити начин спровођења препорука 2-9, а у циљу ефикаснијег рада инспекција и смањења трошкова пословања привредних субјеката;</p> <p>2. Смањити број територијалних јединица републичких инспекција на најмању могућу меру, по могућности на највише 16 територијалних јединица;</p> <p>3. Успоставити систем регионалне ротације инспектора на терену, тако да се повећа ефекат њиховог рада и сузбије корупција;</p> <p>4. Успоставити ефикаснију организацију посла, тако што ће планирати и спроводити заједничке контроле и фокусирати рад на привредне субјекте код којих је појачан ризик преступа;</p> <p>5. Обезбедити повезан софтвер за републичке инспекције, који ће омогућити планирање заједничких контрола, праћење рада инспекције, раздвајање послова доделе појединачних предмета у рад и рад на тим предметима, контролу рада у појединачним предметима и фокусирање на привредне субјекте код којих је појачан ризик преступа;</p> <p>6. Обезбедити транспарентан рад републичких инспекција, тако што ће се, успоставити јавни портал републичких инспекција, преко кога ће се јавности учинити електронски доступним информације о прописима који се примењују у овој области, ставовима – тумачењима који се примењују у пракси и резултатима спроведених инспекцијских контрола битних за јавност, а правним и физичким лицима основне информације о појединачним процедурама које се у односу на њих спроводе;</p> <p>7. Спроводити редовне обуке инспектора, као радну обавезу чије кршење представља разлог за отказ радног односа;</p> <p>8. Идентификовати преклапања у надлажностима инспекција, предложити укидање сувишних процедура и проценити оправданост спајања инспекција чије се надлежности преклапају;</p> <p>9. Размотрити оправданост усвајања новог закона, којим ће се на јединствен начин регулисати процедуре спровођења инспекцијског надзора, као и формирање јединственог републичког инспектората или формирање сталног координационог тела које ће се системски бавити питањима реформе инспекција.</p>
	регулаторно тело (надлежно за спровођење)	Влада и министарства у чијем саставу се налазе инспекције (осим Министарства финансија, Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова)
	начин спровођења	Формирање од стране Владе координационог тела за реформу инспекција које ће радити на спровођењу препорука 2. до 9. Спровођење од страна министарстава у чијем саставу се налазе инспекције препоруке 2. до 8.
	рок за спровођење	30.06.2010. године
	предлагач препоруке	бројни предлагачи чије су различите иницијативе садржане у препоруци

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕПОРУКЕ

КРАТАК ОПИС ПРОБЛЕМА

Привредни субјекти се жале на честе и некординисане инспекцијске контроле, које их ометају у пословању, одузимајући им непромерно велики број радних сати. Такође се жале на неуједначену праксу инспектора, преклапање надлежности различитих инспекција, нетранспарентне процедуре и корупцију.

По студији Светске банке из 2003 56.4% анкетираних привредних субјеката се изјаснило да је давање мита неизбежно у комуникацији са инспекторима.

Инспекцијске поступке у Србији спроводе Пореска управа и бројне инспекције (25) које су организоване у оквиру различитих министарстава (11). Инспекције имају неоправдано велики број територијалних јединица (нпр. Пореска управа 173; Тржишна инспекција 42; Санитарна инспекција 30; Инспекторат за рад 28; Ветеринарска инспекција 26...) Оваква унутрашња организација, одсуство координације у раду различитих инспекција

Извештаји о раду инспекција указују на то да се рад инспектора на терену цене више према броју излазака на терен и висини наплаћених казни, него према увођењу привреде у легалне токове. Последица овакве праксе је евидентна тенденција пораста броја контрола које на терену спроводе инспекције (нпр. Тржишна инспекција је током 2007. године укупно спровела 69.966 контрола, а током 2008 године 100.695 контрола)

ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ - УШТЕДЕ

Усвајањем ове препоруке и њеном правилном имплементацијом створили би се услови за ефикаснији рад инспекција и повећање правне сигурности привредних субјеката.

Успостављањем координационог тела за реформу инспекција на републичком нивоу, створили би се услови за спровођење препорука 2. до 7. и стварање осталих услова за ефикаснији рад инспекција, а у циљу смањења административних трошкова пословања за најмање 25% до 2011. године.

Смањењем броја територијалних јединица, створили би се услови за ефикаснију организацију посла и доследнију примену принципа регионалне ротације инспектора.

Имајући у виду чињеницу да је у инспекцијама (без Пореске управе) запослено преко 2.000 инспектора, имплементацијом ове реформе би се отворила могућност рационализација постојећих кадрова, уз повећање ефеката пословања и сузбијања корупције.

По извршеним анализама, трошкови које привредници имају по основу инспекцијских контрола износе готово 1,2 милијарди динара годишње или скоро 13 милиона евра.

Само координацијом теренских контрола Тржишне инспекције, Инспектората за рад и Туристичке инспекције са Пореском управом или другим инспекцијама, остварила би се на годишњем нивоу уштеда за привреду од најмање 3,7 милиона евра. То би значило да би привреда по овом основу остварила уштеду од 28,46% садашњих трошкова, чиме би био остварен циљ Стратегије регулаторне реформе у Републици Србији.

ДЕТАЉНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I ПРОБЛЕМИ У РАДУ ИНСПЕКЦИЈА

Један од кључних проблема, са којима се привредници суочавају у односима са државном управом, је учесталост инспекцијских поступака и одсуство координације у раду републичких инспекција. Различите инспекције по правилу долазе у привредни субјекат у различито време, а од привредних субјеката често траже идентичне податке и документацију. Таква пракса привредним субјектима, у комуникацији са инспекцијским органима, одузима више времена него што је то неопходно, што резултира повећањем трошкова пословања. Привредни субјекти се нарочито жале на рад Тржишне инспекције, Пореске управе, Инспектората за рад и Противпожарне инспекције.

Извештаји о раду инспекција указују на то да није превазиђено схватање да је примарни посао инспекција да што чешће контролишу привредне субјекте и наплаћују им казне, а да руководиоци рад инспектора на терену цене више према броју излазака на терен и висини наплаћених казни, него према увођењу привреде у легалне токове. Последица оваквог схватања је евидентна тенденција пораста броја контрола које на терену спроводе инспекције. Тако је само Тржишна инспекција током 2007. године укупно спровела 69.966 контрола, а током 2008 године 100.695 контрола, што је пораст од 30%

Одсуство редовних обука кадрова резултира да се контроле на терену спроводе стихијски и трају дуже него што је то неопходно, а да се резултати тих контрола често своде на констатовање формалних а не суштинских пропуста.

Привредни субјекти такође приговарају да су инспекцијске процедуре нетранспарентне, да је поступак по жалби дуг, као и да су судови спори у вођењу управних спорова. Очекивано је да се стање у овој области поправи, између осталог и реформом правосуђа. Још је 01.01.2007. године требао да отпочне са радом специјализовани управни суд, што се није десило.

Највећи домет у досадашњој реформи инспекција дао је једноставан рез, којим су искључена предходна инспекцијска одобрења, као услов за отпочињање делатности. Ова новина је унета изменом члана 18. раније важећег Закона о предузећима, којом је прописано да се испуњеност услова за обављање делатности проверава искључиво у поступку редовног инспекцијског надзора. Ово решење је преузео и нови Закон о привредним друштвима. Међутим, других новина у раду инспекција, са битнијим позитивним ефектима на привреду, није било.

Светска банка је 2003. године израдила и данас актуелну студију административних препрека у Србији (FIAS-Administrative Barriers to Investments), која укључује и анализу стања у инспекцијама. Рађена је анкета на узорку 202 привредна субјекта са територије целе Србије, власника малих и средњих предузећа. Анкета је била усмерена на рад тржишне инспекције, инспекције рада, пореске управе, као и санитарне и инспекције за заштиту животне средине. По резултатима анкете, 80% анкетираних привредних субјеката је током године контролисала Пореска управа, док је 58.4% анкетираних контролисала тржишна инспекција. Једна трећина анкетираних се жалила на преклапање надлежности инспекција и истицали су да су им различите инспекције тражиле исте документе, те да су их различите инспекције

кажњавале за идентичан пропуст. Анкетирани привредни субјекти су се жалили да су различите инспекције вршиле идентичне контроле у различито време, што је директно утицало на смањење њихове оперативности и продуктивности. Анкетирани привредни субјекти су се такође жалили на корупцију, као једном од основних проблема у односу са инспекцијама. 56.4% анкетираних сматра да је давање мита неизбежно у комуникацији са инспекторима, док 33,2% сматра да проблеме са инспекцијама могу избећи у великој мери давањем мита. Као најчешћи облик мита анкетирани привредни субјекти су навели давање робе, плаћање у кешу и нуђење разних услуга.

Заједничка студија Европске банке за обнову и развој и Светске банке „EBRD-World Bank Business Environment and Enterprise Performance Survey (BEEPS)“ за 2005 годину, указује на пораст корупције инспекција у Србији од 2002 до 2005. године. Када је у питању Пореска управа са 13% на 21%, Радна инспекција са 18% на 24%, Инспекција за заштиту животне средине са 11% на 13%, Противпожарна и грађевинска инспекција са 14% на 18%.

II ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА ИНСПЕКЦИЈА

Инспекције су у Србији организоване у оквиру надлежних министарстава, са спољним јединицама организованим по територијалном принципу. Територијална организација је установљена правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у надлежним министарствима. Тако је у оквиру различитих министарстава (13) организовано 31 различитих инспекција. Додатно, скоро све инспекције су организоване тако што имају централну јединицу у надлежном министарству и велики број територијалних јединица. Неке инспекције имају и преко 25 територијалних јединица (Пореска управа 173, Тржишна инспекција 42, Санитарна инспекција 30, Инспекторат за рад 28, Сектор за ванредне ситуације 27, Ветеринарска инспекција 26). У инспекцијама ради укупно преко 2.000 инспектора, а са запосленима који нису инспектори и са инспекторима Пореске управе број запослених у овим службама прелази 3.000 људи.

Организационе јединице неких инспекција (нпр. Тржишна инспекција) су организоване и по триторијалном и по функционалном принципу. Тржишна инспекција има 27 одељења организованих по територијалном принципу. У оквиру неких одељења (Београд, Ужице, Ниш, Шабац, Пожаревац, Краљево, Сремска Митровица, Крагујевац, Панчево, Нови Сад, Јагодина и Бор) додатно постоји још 15 одсека, који су такође организовани по територијалном принципу ван седишта одељења. У оквиру одељења у Београду, Нишу и Новом Саду укупно је организовано још 13 одсека по функционалном принципу. Дакле, у неким одељењима су одсеци организовани по територијалном, а у неким по функционалном принципу, док у неким уопште нема одсека. Из наведеног је евидентно да ван седишта Министарства Тржишна инспекција има укупно 42 јединице, које су организоване по територијалном принципу, било да се зову одељења или одсеци. Извори наведени података су Извештај о раду Сектора тржишне инспекције за 2008. годину и Годишњи билтен Министарства трговине и услуга из октобра 2007. године, који се налазе на сајту Министарства и који су последњи објављени документи тог министарства, који садрже организациону структуру Тржишне инспекције.

Министарства	Инспекције	бр. тер. јединица	бр. инспект.	бр. запосл.	бр. процедура (2008)
Министарство трг. и услуга	1) Тржишна инспекција	42	512	571	100.695
МЕРР	2) Туристичка инспекција	4	107	120	25.692
	3) Инспекција за запошљавање	-	-	-	-
Министарство за инфраструктуру	4) Инспекција за државне путеве	7	9	10	2.098
	5) Инспекција за друмски саобраћај	13	24	25	8.230
	6) Инспекција за безбедност жел. Саобраћаја	2	4 (7)	7	1.390
	7) Инспекција водног саобраћаја	10	21 (21)	21	23.969
	8) Инспекција ваздушног саобраћ. (Директорат)	1	43	43	?
Министарство за телекомун	9) Инспекција за поштанске услуге	4	6	9	206
	10) Инспектор за електронски потпис	1	0 (1)	0	0
Министарство здравља	11) Здравствена инспекција	6	47	50	8.023
	12) Санитарна инспекција *(без надз. на гран.)	30	230	243	75.811
	13) Инспекција за лекове и мед. Средства	-	11	13	2.917
Мин. рада и социјалне пол.	14) Инспекторат за рад	28	274	323	82.763
Министарство животне средине и просторног планирања	15) Инспекција за заштиту животне средине	12	127	133	15.654
	16) Грађевинска инспекција	-	-	-	-
	17) Урбанистичка инспекција	-	-	-	-
Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (Генерални инспекторат)	18) Ветеринарска инспекција	26	318	318	205.916
	19) Гранична ветеринарска инспекција	-	29	29	34.198
	20) Фитосанитарна инспекција	6	64	64	41.143
	21) Гранична фитосанитарна инспекција	-	32	32	59.015
	22) Пољопривредна инспекција	-	129	129	64.784
	23) Водопривредна инспекција	4	28	28	5.545
	24) Шумарска и ловна инспекција	5	60	60	26.130
Министарства финансија	25) Пореска управа	173	800	6.469	-
	26) Девизни инспекторат	?	40	79	-
	27) Буџетска инспекција	?	?	?	?
Министарство руд. и енерг.	28) Инспекторат за парне котлове	?	?	?	?
МУП	29) Сектор за ванредне ситуације (Противпожарна инспекција)	27	182	?	50.479
Министарство просвете	30) Сектор за инспекцијске и надзорне послове и школске управе (Просветна инспекција)	3 (13)	?	?	?
Министарства одбране	31) Инспекторат одбране	?	?	?	?

Из података који су од стране министарстава достављени Јединици за спровођење СРП, евидентно је да постоји неуједначена оптерећеност инспектора предметима, у зависности од тога у којој територијалној јединици су запослени. Тако нпр. четири инспектора за ванредне ситуације у Крушевцу је обрадило 150% више предмета него пет њихових колега у Смедереву (2122:872), а исти број инспектора (7) у одсецима за санитарни надзор у Ваљевоу и Чачку 50% више предмета него исти број њихових колега из одсека у Лесковцу или 8 колега у Зајечару (4301 и 4326:2870 и 2883)

III ДОБРА МЕЂУНАРОДНА ПРАКСА У ОРГАНИЗАЦИЈИ РАДА ИНСПЕКЦИЈА

Добра међународна пракса у организацији рада инспекција је сублимирана у препорукама Светске банке датим у студији „Приручник добре праксе инспекција пословања“ (GOOD PRACTICES FOR BUSINESS INSPECTIONS - GUIDELINES FOR REFORMERS, WORLD BANK GROUP - SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE DEPARTMENT – 2006). Препоруке су следеће:

- прецизно законом регулисати надлежност инспекција;
- ограничити инспекције на примену само оних прописа који су објављени у службеним гласилима или су на други начин лако доступни јавности;
- успоставити детаљне, транспарентне и конзистентне процедуре, које покривају сваки корак у инспекцијским поступцима;
- подизати квалитет инспекција, кроз обавезне обуке запослених у релевантним областима и побољшање услова за њихов рад;
- санкције које изричу инспектори треба да буду пропорционалне тежини повреде и треба да доведу до брзе корекције проблема;
- акценат у раду инспекција треба да буде на обезбеђењу поштовања прописа, а не на прикупљању накнада;
- спроводити надзор над радом инспекција, која у пракси подразумева контролу испуњења прецизно постављених циљева, контролу рада кроз рад по жалбама и публикацију периодичних извештаја о раду инспекција;
- креирање релевантне базе података по секторима и привредним субјектима и спровођење инспекцијских поступака у односу на привредне субјекте и активности где је ризик највиши, уз заштиту поверљивих пословних информација;
- успостављање јавне базе података са релевантним информацијама о ризицима у секторима и привредним субјектима, уз заштиту поверљивих пословних информација;
- транспарентност рада кроз интернет страницу на којој се налази регулатива, пракса, поуке о жалбеним поступцима, одговори на најчешће постављана питања, едукациони материјали и сл;
- да инспекције треба да обезбеде да им се једноставно подносе пријаве, како у односу на трећа лица чији рад подлеже њиховој контроли, тако и у односу на рад самих инспектора, као и анонимност подносиоцу пријаве, где год је то могуће (ради ефикасног поступања по пријавама, потребно је овај посао поверити независној јединици у оквиру инспекције);
- организацију инспекција тако да се раздвоје послови доделе предмета у рад (организовања ко и где врши конкретну инспекцију) и рад на конкретном предмету, као и изрицања санкције, тамо где иста није мандатна;
- механизме за избегавања корупције, као нпр. регионалну ротацију инспектора, плату која одговара плати у привреди и др;
- координацију у раду различитих инспекција и размену података, тако да се обезбеди да инспекције од привредних субјеката не траже идентичну информацију више о једног пута.

IV РЕФОРМА ИНСПЕКЦИЈА У ДРЖАВАМА У ОКРУЖЕЊУ

РЕПУБЛИКА СРПСКА

У Републици Српској је 2005. године формирана Републичка управа за инспекцијске послове којој је поверена надлежност у областима:

- промета робом и услугама;
- рада и заштите на раду;
- пољопривреде, заштите биља и слатководног рибарства;
- шумарства и ловства; здравствене заштите животиња и ветеринарске делатности;
- енергетике, рударства, геологије, нафте и гаса;
- вода;
- саобраћаја и веза;
- просторног уређења и грађења и заштите животне средине;
- здравствене заштите људи, санитарне заштите, производње и промета лекова, заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења (здравствено-санитарни надзор);
- заштите од пожара;
- васпитања, образовања, ученичког и студентског стандарда.

Овом реформом су на нивоу Републичке управе за инспекцијске послове обједињени сви инспекцијски послови, осим послова у надлежности пореске управе.

Реформом инспекција У Републици Српској је број процедура смањен са 2474 на 1040 што значи да је око 60% инспекцијских процедура укинута.

ХРВАТСКА

У Републици Хрватској је Законом о државном инспекторату из октобра 2008. године формиран Државни инспекторат који обавља инспекцијске послове који се односе на надзор обављања послова и спровођење прописа о у следећим областима:

- трговини и услугама;
- раду и заштити на раду;
- електроенергетици;
- рударству;
- опреми под притиском;
- обрачуну, наплати и уплати боравишне таксе;
- угоститељској делатности и пружању услуга у туризму;
- у другим областима када је то прописано законом.

Овом реформом су на нивоу Државног инспектората обједињен већи број инспекцијских послови.

МАКЕДОНИЈА

Министарство привреде Републике Македоније је 2003. године предложило Нацрт закона о државном инспекторату, чији је циљ био повећање ефикасности и рационалније вршење дужности свих инспекција које су у том тренутку биле лоциране при различитим министарствима.

Иако су, према закону који је уређивао организацију и пословање државне администрације, тела државне управе била дужна да међусобно сарађују, према образложењу Нацрта закона целокупна јавна администрација била би далеко ефикаснија и пословала би рационалније ако би била координисана и синхронизована. Ово је требало да буде постигнуто променом регулативе у смислу спајања државних инспекцијских органа у јединствени инспекторат.

Крајњи циљ доношења овог закона требало је да буде стандардизација процедура, транспарентност приликом вршења дужности, једнаки услови за сва физичка и правна лица чије је понашање и пословање регулисано законом. У том смислу, и потрошачима, као крајњим корисници, били би пружена већа заштита. На тај начин би и инспекције имала већа права да предузимају мере у циљу заштите потрошача. Коначни ефекат овакве реформе била би рационализација трошкова државне управе, као и већа ефикасност целокупног инспекцијског система.

Нацрт Закона је предвиђао уређење организације и пословања Државног инспектората, као и начин спровођења инспекција. На челу Државног инспектората био би директор, са својим заменицима, именованим од стране Владе Републике Македоније. Државни инспекторат је требало да има надзор над спровођењем закона и подзаконских аката из области трговине, рада и заштите на раду, техничких инспекција (енергетика, геолошка истраживања, рударско и гас), пољопривреде, заштите животиња и природне средине, шумарства, ветеринарства, лова и риболова, санитарно-хигијенско-епидемиолошке и здравствене заштите, изградње, обрачуна и плаћања пореза и доприноса, туризма и угоститељства, саобраћаја.

Државни инспекторат требало је да обавља и инспекцију у другим областима, када је то специфицирано посебним законом.

Директор, Министар одбране и Министар унутрашњих послова заједно би прописивали надзорне активности Државног инспектората за потребе Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова.

Инспекцијски надзор обављали би тржишни инспектори, инспектори рада, инспектори за енергетику, инспектори за геолошка истраживања и рударство, инспектори за гас, пољопривредни инспектори, инспектори за лов и риболов, инспектори за шуме, санитарно-здравствени инспектори, ветеринарски инспектори и инспектори за изградњу.

Инспектори би вршили инспекцијски надзор у складу са постојећим законима који уређују инспекцијски надзор, као и у складу са Нацртом закона о Државном инспекторату.

Нацрт закона је предвиђао и надлежност инспектора и обављање инспекцијског надзора у области регистрације привредних субјеката и заштите потрошача, док се посебним законом не уреди компетенција других делова државне администрације.

Међутим, данас су инспекцијски органи и даље у саставу министарстава, те тако постоје: Инспекторат за рад, Просветни инспекторат, Инспекторат за пољопривреду, Инспекторат за лов и шумарство, Санитарни и здравствени инспекторат, Државни инспекторат за локалну самоуправу, Управни инспекторат у саставу Министарства правде, Девизни инспекторат, Инспекторат надлежан за техничку инспекцију, Трговински инспекторат, Инспекторат за транспорт, Инспекторат за грађевинарство и урбанизам, Комунални инспекторат и Инспекторат за животну средину.

V НАЈБОЉА ПРАКСА ИНСПЕКЦИЈА У ДРЖАВАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. ХОЛАНДИЈА

Међуресорким Програмом реформе инспекција из 2006. године успостављен је Савет инспекција, кога чине представници 14 инспекција на државном нивоу, који има задатак да, са једне стране смањи административне трошкове привреде настале спровођењем инспекцијских поступака за 25%, кроз разне мере као нпр. смањење броја инспекцијских контрола, а са друге стране да учини рад инспекција ефикаснијим.

Идентификоване су основне активности реформе, за које су задужене посебне радне групе, а које активности обухватају следеће:

- 1 Програм е-инспекције (заједнички софтвер)
- 2 Професионализација (спровођење обавезних обука инспектора)
- 3 Комуникација (успостављање јавно доступне заједничке интернет странице свих инспекција)
4. Усаглашавање са европским директивама
5. Мониторинг (унапређење односа са субјектима контроле, мерење смањења административних трошкова)
6. Сарадња са органима локалне самоуправе и другим регулаторним телима
- 7 Развијање стратешких принципа и метода који ће омогућити спровођење реформи у појединим инспекцијама
- 8 Упознавање субјеката контроле са радом инспекција
- 9 Анализа ефеката (анализа ефеката инспекцијског надзора – да ли се услед тог надзора повећава степен поступања субјеката у складу са законом)
- 10 Креирање политика уз консултацију инспекција

Горе наведене активности су у великој мери већ спроведене и дале су значајне ефекте смањења трошкова административних трошкова пословања. По Анализи програма смањења административних трошкова пословања у Холандији коју је сачинила Светска банка (http://www.doingbusiness.org/documents/DBdutch_admin_report.pdf), Холандија је прва држава Европске уније која је постигла циљ постављен од стране Европске комисије смањења административних трошкова пословања за 25%.

2. ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

У Великој Британији су вршена спајања појединих органа државне управе који обављају инспекцијски надзор у јединствене инспекторате, али само по одређеним областима. Са друге стране, инспекцијски надзор је, када су одређене области у питању, подељен између неколико органа државне управе. За контролу рада инспекцијских органа надлежна су министарства или управе. Државни органи који бављају инспекцијски надзор су инспекторати, агенције и канцеларије.

Велика Британија:

Надлежно министарство / владино тело	Државни орган који обавља инспекцијски надзор	О односу министарства / владиног тела и инспекције, као и о самом административном телу
Министарство правде	1.Инспекторат за судове 2.Инспекторат за затворе 3.Инспекторат за условне казне	Инспекторати су независне канцеларије.
	Пореска инспекција	Пореска инспекција је административно тело настало спајањем два државна органа који су се бавили порезима и царинама и акцизама.
Управа за транспорт	1.Инспекторати који се баве несрећама насталим у одређеним видовима транспорта (водном, ваздушном, друмском). 2.Агенција за превозна средства и транспортне оператере	Управа за транспорт је владино тело задужено за спровођење саобраћајне политике, која надзире рад инспектората. Агенција за превозна средства и транспортне оператере настала је спајањем некадашњег Инспектората за превозна средства и сектора Управе за транспорт који се бавио пословима из области саобраћаја.
	Канцеларија за регулацију у области железничког транспорта	Независно регулаторно тело које врши надзор у области железничког саобраћаја.
	Агенција за храну и стандарде	Владина агенција задужена за заштиту здравља људи и инспекцијски надзор у овој области.
	Комисија за социјалну политику	Комисија је независно владино регулаторно тело које надзире спровођење политике заштите здравља и социјалне политике. Настала је спајањем некадашњих комисија за заштиту здравља и инспекције у области социјалне политике.
Министарство здравља, социјалне политике и безбедности	1.Инспекторат добре производњачке праксе 2.Инспекторат за област социјалне политике	Инспекторати обављају послове инспекцијског надзора под контролом Министарства.
	Канцеларија за стандарде у образовању и бригу о деци	Канцеларија је независан инспекцијски орган који о свом раду директно извештава парламент.
	Инспекторат за планирање	Инспекторат врши надзор у различитим областима, и то: надзор над спровођењем политике просторног планирања и изградње, заштите животне средине, надзора у саобраћају и области рада.
Управа за иновације и вештине у пословању	Боља регулатива	Извршни орган за бољу регулативу, у оквиру Управе, надзире рад свих инспекцијских органа и анализира могућности да инспекцијски систем буде што ефикаснији.
Управа за животну средину, храну и послове пољопривреде	1.Агенција за здравље животиња 2.Агенција за пољопривредна плаћања	Агенције су део извршне власти и врше инспекцијски надзор у области заштите животне средине, хране и послова пољопривреде. Управа има и инспекторате који се баве санитарном инспекцијом.

3. ШВЕДСКА

Министарства у Шведској чине релативно мали део државне администрације. Послове инспекцијског надзора обављају независне владине агенције, а не делови министарстава. Агенције, савети и инспекторати су под непосредним надзором министарстава.

Надлежно министарство	Државни орган који обавља инспекцијски надзор	О односу Министарства и инспекције, као и о самом административном телу
Министарство пољопривреде, хране и риболова	1. Савет за пољопривреду 2. Национална агенција за храну 3. Савет за риболов	Савети и Агенција су експертска тела Владе која се баве надзором у области пољопривреде и производње хране.
Министарство запошљавања	Управа за област рада и запошљавања	Управа је настала спајањем свих делова инспекције рада и Националног савета за безбедност и здравље.
Министарство за правна лица, енергију и комуникације	Инспекторат за тржиште енергије	Инспекторат је под надзором Министарства.
Министарство за животну средину	1. Национални савет за просторно планирање и изградњу 2. Агенција за хемикалије 3. Агенција за заштиту животне средине	Национални савет је централно Владино тело задужено за надзор у области просторног планирања и изградње.
Министарство спољних послова	Агенција за контролу увоза и извоза	Агенција је под надзором Министарства.
Министарство здравља и социјалне политике	1. Агенција за контролу медицинских производа 2. Национални савет за здравље	Агенција и Савет су под надзором Министарства.

4. ЕСТОНИЈА

У Естонији су спроведене одређене реформе којим је извршено спајање појединих инспекцијских органа у инспекторате, односно јединствено државно тело надлежно за обављање инспекцијског надзора у одређеној области. Државни органи који врше надзор над спровођењем закона организовани су у форми инспектората, агенција, савета, одсека.

Надлежно министарство	Државни орган који обавља инспекцијски надзор	О односу министарства и инспекције, као и о самом административном телу
Министарство економских послова и комуникација	1. Технички инспекторат 2. Инспекторат за тржиште енергије 3. Агенција за цивилно ваздухопловство	Министарство врши надзор над сва три инспектората. Технички инспекторат је владина организација настала спајањем Савета за комуникације, Инспекције путева и Инспектората за технички надзор; данас се састоји од сектора за електронске комуникације, сектора за путеве и сектора за индустријску безбедност.
Министарство пољопривреде	1. Инспекторат за заштиту биља 2. Савет за ветеринарство и храну	Инспекторат за заштиту биља је под надзором Министарства. Савет за ветеринарство и храну је владина агенција, под надзором Министарства, настала реорганизацијом Инспектората за ветеринарство и храну.
Министарство финансија	1. Финансијски инспекторат 2. Савет за порезе и царине	Финансијски инспекторат је настао спајањем државних органа који су се бавили финансијском супервизијом и осигурањем и Инспектората за хартије од вредности.
Министарство образовања и истраживања	Инспекторат за језике	Инспекторат за језике је део Министарства.
Министарство правде	Одсек за криминал	Одсек је део Министарства.
Министарство социјалну политику	1. Инспекторат рада 2. Инспекторат за заштиту здравља	Оба инспектората су Владине агенције које обављају послове из делокруга Министарства. У надлежност Инспектората за заштиту здравља спада и инспекција вода, заштите потрошача, заштите од буке и санитарни надзор.
Министарство за животну средину	1. Инспекторат животне средине 2. Савет за земљишну политику	Министарство надзире рад и Инспектората и Савета.
	Инспекторат за заштиту података	Национална агенција у чији делокруг спадају надзор над заштитом података и информацијама од јавног значаја.

5. ЧЕШКА

У Чешкој су државни органи који врше инспекцијски надзор (инспекторати, канцеларије и управе) делови надлежних министарстава.

Министарство	Државни орган који обавља инспекцијски надзор	О односу надлежног министарства и инспекције, као и о самом административном телу
Министарство животне средине	Инспекторат за заштиту животне средине	Независна организација чији рад надзире надлежно Министарство.
Министарство рада и социјалне политике	Државна канцеларија за инспекцију рада, са својим регионалним инспекторатима	Министарство пружа методолошку основу за рад Канцеларије и инспектората.
Министарство унутрашњих послова	Полицијски инспекторат	Инспекторат је јединица чији рад координирана Министарство.
Министарство спољних послова	Генерални инспекторат	Инспекторат је део кабинета Министра спољних послова.
Министарство одбране и војних снага	Инспекторат за одбрану	Главно тело инспекцијског надзора Министарства.
Министарство индустрије и трговине	1. Трговински инспекторат 2. Инспекторат за енергетику	Административна тела подређена Министарству.
Министарство финансија	Централни финансијски и порески директорат	Директорат је део министарства.
Министарство образовања, омладине и спорта	Инспекција школа	Организација за чији је рад надлежно Министарство.
Министарство саобраћаја	Канцеларија за безбедност на путевима	Административно тело за чији је рад надлежно Министарство саобраћаја.
Министарство пољопривреде	1. Пољопривредна инспекција и инспекција хране 2. Ветеринарска управа 3. Фитосанитарна управа	Министарство надзире рад инспекција и управа.

VI МОГУЋНОСТ РЕФОРМЕ ИНСПЕКЦИЈА У СРБИЈИ

Анализом важећих прописа и поменутих материјала прикупљених у спровођењу СРП, Јединица за спровођење СРП је уочила да су проблеми у раду инспекција узроковани пре свега организационом структуром унутар самих инспекција и одсуству координације у раду како на нивоу појединачне инспекције тако и између различитих инспекција.

Јединица за спровођење СРП је анализом упоредно правних решења идентификовала два могућа приступа за реформу инспекција:

1. Обједињавање инспекцијских послова унутар једног органа (изузев Пореске управе, Девизног инспектората и Инспектората одбране) који ће по принципу субординације омогућити спровођење реформи (препорука 2. до 8.);

2. Формирање координационог тела за реформу инспекција које ће по принципу координаце омогућити спровођење реформи (препорука 2. до 8.).

Имајући у виду да се нека од регулаторних тела у чијој надлежности су инспекције изричито противила обједињавању инспекцијских послова унутар једног органа (Министарство рударства и енергетике, Министарство трговина и услуга, Министарство унутрашњих послова), те да је и Јединица за спровођење СРП мишљења да треба спровести додатне анализе, како постојећег система у Србији, тако и примера добре упоредне праксе, како би се идентификовао најбољи модел реформе за Србију, у овом тренутку се одустало од првобитно предложеног модела формирања Републичког инспектората који би објединио постојеће инспекције изузев Пореске управе, Девизног инспектората и Инспектората одбране.

Имајући у виду модел који је примењен у Холандији и Великој Британији, а који је довео до значајног унапређења инспекцијских послова, предложено је да Влада формира координационо тела које ће бити задужено за спровођење реформе, а које ће, након детаљније анализе, моћи да предложи спајање одређених инспекција чије се надлежности преклапају, укидање одређених инспекција или формирање јединственог инспектората на републичком нивоу.

Поред проблема координације рада инспекција, у неким инспекцијама је евидентан и проблем великог броја подручних јединица у којима инспектори раде. Постојећа организација инспекција резултира смањењем ефикасности и економичности у раду и ствара правну несигурност и привредним субјектима који се контролишу и подносиоцима пријава, по којима инспекција треба да поступа.

Непоходно је преиспитати постојећу организацију инспекцијске службе у смислу:

- успостављања територијалне организације која ће најеефикасније искористити постојеће професионалне ресурсе, а што подразумева преиспитивање потребе за садашњим бројем одељења, а нарочито одсека организованих по територијалном принципу и њиховим спајањем (могуће је свести број територијалних јединица на 16, што је предвиђени број привредних судова, након спровођења реформе правосуђа);

- стварања услова за честу регионалну ротацију инспектора, што ће омогућити боља организација у оквиру мањег броја територијалних јединица ван седишта;

- раздвајања послова унутар инспекције (доделе предмета у рад; рада на конкретном предмету; изрицања санкције, тамо где иста није мандатна; рада по пријави против инспектора);

- израде софтвера који ће омогућити праћење рада инспекција, у циљу ефикасније организације посла, координације рада различитих инспекција или инспектора у оквиру обједињених инспекција и контроле рада инспекција у појединачним предметима

(уз преиспитивање могућности примене или прилагођавања постојећег софтвера, којим располаже Министарство трговине и услуга намењеног за рад Тржишне инспекције);

- успостављања јавног портала са свом регулативом коју инспекција примењује, праксом, поуком о жалбеним поступцима, одговорима на најчешће постављана питања, едукационим материјалима и релевантним информацијама о ризицима у секторима и привредним субјектима, уз заштиту поверљивих пословних информација;

- спровођења редовне обуке инспектора, које треба да буду прописане као радна обавеза чије кршење представља разлог за отказ радног односа.

VII КАЛКУЛАЦИЈА УШТЕДА

Ако се претпостави да сваки инспектор у теренској контроли проведе седмично просечно 16 сати, што је 40% радног времена инспектора, обзиром да годишње има 48 радних недеља (без 20 радних дана, који отпаду на год. одмор и празнике) то значи да он у теренској контроли током године проведе ефективних 768 радних сати. Обзиром да у Србији има запослених преко 2.000 инспектора (без инспектора Пореске управе којих је 800) добија се резултат да све инспекције у Србији на терену проведу укупно 1.536.000 човек сати. Ако се претпостави да привредни субјекти током контроле по инспектору треба да обезбеде једног запосленог (што је минимум) и да радни сат тог запосленог кошта 252,18 дин. (што је просек зараде за месец јун, јул и август у Србији), онда време проведено у инспекцијским контролама привреду Србије на годишњем нивоу кошта укупно 387.348.480,00 дин. или преко 4,17 милиона евра.

број инспектора	број радних дана	број радних дана на терену	просечно сати на терену	сати на терену годишње	укупно сати на терену	трошак привреде по сату	трошак привреде годишње у дин.
2.000	(240)	192	4	768	1.536.000	252,18	387.348.480,00

Ако се на исти начин обрачунају и трошкови које привреда има по основу контрола инспекције Пореске управе, они износе 154.939.392,00 дин. или преко 1,66 милиона евра.

број инспектора	број радних дана	број радних дана на терену	просечно сати на терену	сати на терену годишње	укупно сати на терену	трошак привреде по сату	трошак привреде годишње у дин.
800	(240)	192	4	768	614.400	252,18	154.939.392,00

Имајући у виду да инспекцијским контролама у великим и средњим привредним субјектима углавном присуствују стручнији запослени или предузетници, а у малим привредним субјектима одговорна лица или сами предузетници, њихова просечна бруто зарада је изнад републичког просека. Ако би се претпоставило да је дупло већа од просечне (бруто зарада од 80.697,60 дин месечно), трошкови се по овом основу дуплирају. Такође, привредници по овом основу имају и друге трошкове (трошкове фотокопирања документације и сл.), а мали привредни субјекти и предузетници често имају и штету по основу измакле добити (немогућност пословања током контроле). Оваквом калкулацијом се долази до далеко већих трошкова које привредници имају по основу инспекцијских контрола и они износе готово 1,2 милијарди динара годишње или скоро 13 милиона евра.

број инспектора	сати на терену годишње по инспектору	укупно сати на терену	трошак привреде по сату радника у дин.	остали трошкови по сату у дин.	Измакла добит	Укупан трошак по сату у дин.	трошак привреде годишње у дин.
2.800	768	2.150.400	504,36	50,00	0?	554,36	1.192.095.744,00

Јединица за спровођење СРП је током фазе анализе прописа спровела мини анкету привредних субјеката о инспекцијским контролама током 2008 и 2009. године.

По информацијама прикупљеним од великих привредних субјеката, Пореска управа врши контролу тих субјеката више пута годишње (неке субјекате контролише и сваког месеца), а у свакој контроли проведе по два до три дана (у неким случајевима и преко 30 дана). Тржишна инспекција врши контролу у просеку четири пута годишње и у свакој контроли проведе скоро цео дан. Ове две инспекције углавном контролишу исту документацију (фискалне исечке) или сличну документацију. Инспекторат за рад врши контролу више пута годишње и у свакој контроли остаје 1 до 3 дана. Ове субјекте контролише и Фонд ПИО, који у контроли остаје и до 3 дана, а контролише исту документацију као и Инспекторат за рад. Противпожарна инспекција контроле врши једном или више пута годишње. Остале инспекције спроводе контроле, у зависности од делатности које велики привредни субјекти обављају.

Средњи привредни субјекти, се углавном контролишу од стране Пореске управе, Тржишне инспекције, Инспектората за рад и Противпожарне инспекције, а остале инспекције их контролишу у зависности од делатности. Мале привредне субјекте и предузетнике контролише Пореска управа и Тржишна инспекција, а остале инспекције у зависности од делатности. По информација добијених од малих привредних субјеката и предузетника, велики број ових привредних субјеката није био контролисан ни од једне инспекције у претходној години.

Код једног интервјуисаног великог привредног субјеката инспекцијске контроле су у 2008 трајале збирно преко 500 радних сати, што је 62,5 радних дана или три месеца (Пореска управа 321 h и 16 мин, Тржишна инспекција 17 h и 21 мин, Инспекција рада 52 h, Инспекција парних котлова 7 h 32 мин, Пољопривредна инспекција 41 h и 10 мин.) Код осталих интервјуисаних велики привредни субјеката инспекцијске контроле су укупно трајале између 150 и 350 радних сати.

Привредни субјекти указују честа су преклапања надлежности у контролама које спроводе како различите инспекције, тако и инспекције и друге надлежне институције:

- Тржишна инспекција ређе врши контроле него Порека управа, а углавном контролише исту (фискалне исечке) или сличну документацију;
- Фонд ПИО контролише документацију коју контролише и Инспекторат за рад, а Пореска управа, такође контролише идентичну документацију из домена своје надлежности;
- Санитарна инспекција понекад узоркује исту робу коју контролише и Ветеринарска инспекција (морске плодове);
- Девизни инспекторат контролише исту документацију коју преко пословних банака контролише НБС...

У иницијативи која је поднета Јединици за спровођење СРП од стране анонимног подносиоца, је наведено да би само на основу укидања обавезе да се иста роба (морски плодови) узоркује и од стране Санитарне инспекције, ако тај посао већ обавља Ветеринарска инспекција, конкретан привредни субјекат на годишњем нивоу уштедео преко 100.000 Евра (таксе и цана анализа) и 260 радних сати.

Анализа показује да би се и самом координацијом контрола, тј. заједничким изласцима остварили значајни економски ефекти за привредне субјекте. Ако би нпр. само Тржишна инспекција и Инспекторат за рад, координисали заједничке изласке са Пореском управом, а Туристичка инспекција са Тржишном или неком другом инспекцијом (нпр. Санитарном инспекцијом), привреда би остварила уштеду од ПРЕКО 3,7 милиона евра.

ИНСПЕКЦИЈСКЕ КОНТРОЛЕ			
	Тржишна инспекција	Инспекторат за рад	Туристичка инспекција
трошак привреде по сату контроле у дин.	504,36	504,36	504,36
време потребно да за поступање по обавези	4h	2 ½ h	3h
трошак појединачне процедуре у дин.	2017,44	1.260,90	1.513,08
број контрола на годишњем нивоу	100.695	82.763	25.692
укупан трошак привреде на год. нивоу у дин.	203.146.120,80	104.355.866,70	38.874.051,36
УКУПНО у дин	346.376.038,86		
УКУПНО у еврима	преко 3,7 милиона		

Израчунавање трошкова – појашњење табеле по ставкама:

- трошак привреде по сату контроле, израчунат на нивоу дупле просечне зараде за месец јун, јул и август на основу података РЗС;
- време потребно за поступање по обавези је процењено на основу обављених интервјуа и њихове касније стандардизације;
- трошак појединачне процедуре представља трошак привреде по сату контроле и времена потребног да се обави процедура;
- број контрола је узет из извештаја добијених од надлежних министарства о броју спроведених процедура по инспекцијама током 2008;
- укупан трошак привреде на годишњем нивоу представља трошак појединачне процедуре помножен са учесталošћу процедуре.

Просечно време контроле потрђује и упоредни преглед предпостављеног броја сати које инспекције поведу у контроли (40% радног времена) и броја сати појединачних процедура, процењеног на основу обављених интервјуа, помноженог са бројем контрола из извештаја добијених од надлежних инспекција.

Инспекције	бр. инспектора	бр. радних дана на терену	просечно сати на терену дневно	укупан бр. сати на терену	бр. процедура (2008)	просечно трајање (сати)	укупан бр. сати на тер.
Пореска управа	800	192	4	614.400	-	-	-
Тржишна инспекција	512	192	4	393.216	100.695	4	402.780
Инспекторат за рад	274	192	4	210.432	82.763	2 ½	206.907,5
Туристичка инспекц.	107	192	4	82.176	25.692	3	77.076